

medya ak pledwaye

referans estatistik ak sitasyon

sipo

Bay lòt moun sipò

Lè nou lonje men bay lòt moun, lè nou bay sipò e nou chèche jwenn sipò, sa fè nou tout vin pi fò. Nou menm ki ap viv nan kominote a, nou kapab bay gwoup sa yo sipò: fanm ki ap sibi vyolans oubyen ki genyen VIH/SIDA, gason ki vle viv san yo pa fè vyolans ak aktivis ki ap fè aktivite prevansyon. Bay sipò ak chèche jwenn sipò kapab tounen yon gwo fòs. Lè nou mete pouvwa pa nou ansanm avèk pouvwa pa lòt moun, sa ka anpeche vyolans ak VIH/SIDA, e sa ka fè kominote nou an vin pi djanm. Nou mèt sèvi ak referans estatistik ak sitasyon sa yo nan prezantasyon nou yo, nan atik oswa diskou nou yo pou nou kapab enfòme, fòme, ankouraje epi soulve kiryozite moun ka p tande nou oubyen ki li sa nou ekri.

Bay sipò, resevwa sipò

Yo remake fanm ki viktim vyolans yo, epi ki di yo te jwenn sipò bò kote fanmi ak zanmi yo, te rive degaje yo pi byen nan peryòd yo t ap sibi vyolans e, vyolans yo te kite mwens konsekans sikolojik negatif sou yo.¹

Dapre yon ankèt OMS te fè sou plizyè peyi, 55 pousan nan fanm ki te sibi vyolans yo te jwenn moun ofri yo èd ak sipò, e pifò nan moun ki te ba yo èd ak sipò sa yo se te fanmi, zanmi ak vwazen.² Nan 10 peyi diferan, pami fanm ki te chèche jwenn èd yo, genyen prèske mwatye nan yo ki te fè sa poutèt zanmi yo oswa fanmi yo te ankouraje yo al chèche sekou.³

Souvan, gason ki fè vyolans yo pa kite madanm yo pale ak moun ki ta ka ede yo. Dapre yon ankèt OMS te fè nan plizyè peyi, gen 60 pousan fanm ki te fè eksperyans viv anba kontwòl mari yo, nan sitiyasyon sa a yo pa ka wè zanmi yo, yo prèske pa ka pran kontak ak fanmi yo, oswa lè yo pale ak lòt moun mari yo fè gwo lòbèy ak yo.⁴

Lè fanm yo jwenn chans patisipe nan aktivite ki fèt pou devlope ekonomi an ak sosyete a, sa pèmèt yo jwenn plis sipò e yo plis santi kominote a fè solidarite ak yo nan moman difisil yo. Apre yon gwo entèvansyon ki te fèt ann Afrikdisid, patisipasyon nan gwoupman kominotè yo te kòmanse 27 pousan pou rive 71 pousan, e kantite fanm ki te di yo pral patisipe nan aktivite kominotè yo te kòmanse 41 pousan pou rive 76 pousan.⁵

Gen plis chans pou fanm ki jwenn sipò nan men fanm parèy yo ak moun nan kominote a pale ak mari yo sou koze fè bagay ak sou wòl fanm ak gason. Dapre yon ankèt ki te fèt nan peyi Tanzani ak Ouganda, apre yo te fin patisipe nan yon fòmasyon sou relasyon youn soutni lòt, kantite mari ak madanm ki te palede fè bagay pandan 3 dènye mwa yo te depase 2 fwa kantite ki te konn pale sou sa anvan.⁶

Apre yo te fin patisipe nan yon fòmasyon sou sante ak vyolans sou fanm, kantite fanm ki te dispoze patisipe nan aktivite gwoup pou yo ka leve kanpe kont wòl ki tabli pou fanm ak gason te soti 37 pousan pou rive 61 pousan.⁷

Sipò sikolojik se yon bagay ki enpòtan anpil pou moun ki sibi vyolans kapab reprann fòs. Pou kote ki manke sèvis fòmèl yo, nimewo telefòn pou moun rele mande èd kapab bay bon rezilta. An 2012, yo te anrejistre 4796 apèl sou nimewo telefòn espesyal KOFAVIV genyen Pòtoprens pou li bay fanm ki sibi vyolans sipò.⁸

Lè fanm yo ale kote yo fè tès depistaj VIH/SIDA yo, gen anpil ladan yo ki rakonte sitiyasyon vyolans y ap viv lakay yo. Nan peyi Kenya, kounye a genyen yon seri sèvis konplè yo bay menm kote ki fè tès depistaj yo pou moun ki sibi kadejak, tankou sèvis sante ak konsèy; yo te fè yon gid nasyonal e li ap sèvi nan tout peyi a.⁹

Ann Ayiti, “Concertation Nationale Contre les Violences Faites aux Femmes” fè edikasyon nan tout peyi a pou ankouraje sivivan yo ale nan sant sante anvan 72zè pase apre yo sibi agresyon seksyèl, pou yo ka jwenn tretman pou anpeche yo trape VIH/SIDA. Kèk òganizasyon, tankou GHESKIO, ofri sivivan yo plizyè sesyon kawonnseling ak rankont gwoup sipò sou kesyon swivi nan tretman an, ak kijan pou pale ak mari yo, oswa gason yo ansanm

avè l la, sou koze kadejak ak rezilta tèz VIH/SIDA. Tout efò sa yo bon, men , an jeneral, moun santi genyen anpil travay ki bezwen fèt toujou. Pa egzanp, nan dokiman “Plan National 2012-2016 de Lutte Contre les Violences Faites aux Femmes”, gouvènman an lanse yon apèl pou lekòl medsin ak enfimye mete sijè vyolans sou fanm nan pwogram akademik yo, dekwa pou tout pwofesyonèl sante yo kapab konnen e respekte pwotokòl ak estanda ki egziste nan domèn nan.¹⁰

Nan peyi Antigua, gouvènman an ap mete yon sant sante ki genyen enfimye kalifye pou egzamine moun ki sibi agresyon seksyèl. Li vize mete nan yon menm lokal swen sante, kawonnseling ak rasanble prèv pou moun ki te sibi agresyon seksyèl. Yon pwotokòl ak pwosedi operasyonèl deja devlope nan Antigua pou trete ka vyolans seksyèl.¹¹

Dapre yon ankèt ki te fèt nan 10 peyi, genyen an mwayèn 37 pousan fanm ki te sibi vyolans ki pa t janm di pèsoun sa ki te rive yo. Pami sa ki te chèche jwenn sipò yo, genyen an mwayèn 34 pousan ki te di zanmi yo sa, e 36 pousan ki te di fanmi yo sa.¹²

Dapre yon kokennchenn ankèt OMS te fè nan plizyè peyi, genyen ant 55 a 95 pousan fanm ki te sibi vyolans fizik nan men mari yo ki pa t janm chèche jwenn sipò, ni bò kote enstitisyon ki la pou sa, ni bò kote otorite yo.¹³

Yon ankèt ki te fèt Jamayik te revele 67.6 pousan fanm pa t denonse abi yo te sibi, oswa yo pa t chèche jwenn èd, paske yo pa te konsidere sa nesèsè, oubyen yo te panse vyolans se yon bagay nòmal, oswa yon bagay ki pa twò grav. Nan yon ankèt similè yo te fè ann Ayiti, 57.7 pousan fanm pa t pale ak pèsoun, oswa yo pa t chèche jwenn èd nan okenn enstitisyon apre yo te sibi abi.¹⁴

Dapre yon ankèt ki te fèt ann Afrikdisid, sou chak 20 kadejak genyen mwens pase youn yo denonse bay lapolis e gen mwens pase 1 pousan nan ka kadejak ki te denonse yo ki rive jwenn jistis.¹⁵

Dapre plizyè rapò sou dwa moun ak sekirite, anpil moun ann Ayiti pa denonse kadejak oswa lòt krim akòz pèsepsyon yo genyen, mank sèvis, inaksyon, enkonpetans ak koripsyon.^{16, 17, 18}

3 ankèt diferan montre fanm ki gen VIH/SIDA, e ki di manman yo ak zanmi yo sa, jwenn plis sipò sosyal. Ankèt sa yo montre tou fanm sa yo gen mwens zanmi ki fache oswa kraze zanmitay avèk yo lè yo aprann nouvèl la.¹⁹

Men avantaj ki genyen lè yon moun fè mari li oswa madanm li konnen li gen VIH/SIDA: plis opòtinite pou jwenn sipò, plis mwayen pou jwenn tretman ak swen doktè, plis posiblite pou diminye danje pou mari/madanm oswa menaj yo trape enfeksyon VIH/SIDA; epitou plis posiblite pou planifye lavni yo pi byen.²⁰

Lè yon fanm ki genyen VIH/SIDA sibi vyolans nan relasyon li, li enpòtan pou moun pale avèk li sou kijan li kapab devwale eta sante li bay moun k ap maltrete l la, paske depi genyen vyolans, kapab genyen anpil move konsekans sou fanm nan lè li devwale sityasyon sante li.²¹

Dapre 13 ankèt diferan ki te fèt nan peyi soudevlope, fanm yo te di: pi gwo rezon ki fè yo pa di mari oswa menaj yo si yo genyen VIH/SIDA, se poutèt yo pè pou mesye yo pa kite yo, oswa yo pè pou yo pa pèdi sipò ekonomik yo konn jwenn nan men mesye yo.²²

Ann Ayiti, anpil fanm ki sewopozitif pa devwale rezilta tèz VIH/SIDA yo bay pèsoun. Epi nan yon ankèt yo te fè ann Ayiti an 2012, 43.3 pousan fanm pa t ap pale ak pèsoun nan fanmi yo sou rezilta tèz VIH/SIDA²³

Konsa tou, nan kontinan Afrik, 17 pousan fanm ki te sewopozitif nan yon klinik depistaj nan peyi Tannzani, 50 pousan fanm sewopozitif nan peyi Afrikdisid nan zòn riral, ak 78 pousan fanm ansent ki te sewopozitif nan vil Tannzani pa t devwale rezilta tèz yo bay pèsoun.²⁴

Toupatou nan lemonn, se sèlman 12 pousan nan moun ki ta renmen jwenn sèvis Depistaj Volontè ak Swen Sante ki rive jwenn sèvis sa yo.²⁵

Epi anpil moun pa okouran egzistans tretman pou anpeche yon manman transmèt viris VIH/SIDA a bay ti bebe ki nan vant li, oswa ki nan tete (an Franse: Prévention de la Transmission Mère-Enfant). Ann Ayiti, plis pase 80% moun konnen viris la kapab soti nan manman an pou l ale nan san tibebe a, men se mwens pase mwatye gason ak fanm tout laj, tout nivo edikasyon e tout nivo ekonomik ki konnen danje sa a kapab diminye ak medikaman.²⁶

Malgre genyen gwo danje pou fanm ak tifi pran enfeksyon VIH/SIDA, yo gen mwens konesans pase gason sou maladi a, ak sou kijan moun kapab trape li.²⁷ Jèn fi ki ant 15 a 24 tran daj ann Ayiti gen plis pase 2 fwa plis risk pou yo enfekte ak VIH/SIDA pase jèn gason nan menm laj.²⁸ Nan yon etid ki fèt pou peryòd 2007-2011, 40% jèn gason Ayisyen nan laj sa yo te genyen yon bon jan konesans sou VIH/SIDA, men sèlman 34% jèn fi nan menm tranch laj la te genyen yon nivo konesans konsa.²⁹

Men, ann Ayiti, edikasyon sèlman kapab pa sifi pou konpòtman moun rive koresponn ak konesans yo. Sa ap mande yon chanjman nan dinamik pouvwa nan sosyete a, epi plis travay toujou.

Nan ankèt sou popilasyon ak sante ki fèt dènyèman, 83 a 97 pousan Ayisyen te di abstinans, monogami ak kapòt kapab anpeche VIH/SIDA... [men] menm ankèt sa a montre, fè bagay nan kondisyon ki danjere, se yon bagay ki rive anpil nan peyi a; prèske youn sou chak 3 fanm ki konn fè bagay (29 pousan), e prèske 2 sou chak 3 gason ki konn fè bagay (62 pousan) te di yo te fè bagay nan kondisyon ki te genyen danje pou pran VIH/SIDA nan 12 mwa ki te sot pase yo. Epi toujou menm ankèt la te montre se pa souvan moun sèvi ak kapòt; se mwens pase mwatye gason (42 pousan) e sèlman youn sou chak 4 fanm anviwon (26 pousan) ki di yo te sèvi ak kapòt dènye fwa yo te fè bagay nan kondisyon ki te genyen danje pou yo trape VIH/SIDA.³⁰

Ou ta renmen jwenn plis enfòmasyon toujou?
Gade referans ki nan dènye paj dokiman referans estatistik ak sitasyon sa a.

Vwa^{pou} chanjman

Sitasyon ki gen rapò ak bay sipò e chèche jwenn sipò pou prevansyon vyolans sou fanm ak VIH/SIDA

Gen anpil lidè ki pale sou nesesite pou moun leve kanpe pou yo bay tout gwoup sa yo sipò: fanm ki ap sibi vyolans, gason ki ap eseye chanje, kominote kote moun vle chanje mantalite yo, epi gouvènman ki ap travay sou pwoblèm inegalite yo. Kalite lidè sa yo gen gwo kapasite pou konvenk moun. Pawòl yo kapab ankouraje sila yo ki ta renmen chanje, oswa lonje men bay lòt, men ki pa fin santi yo ka fè anyen pou kont yo. Pawòl sa yo montre nou kèlkanswa sipò ki ta bay la, li fè yon diferans.

“Pitit nou yo se sitwayen ki plis an danje nan sosyete a. Nou dwe prepare yon lavi ki pa gen vyolans ak lapèrèz pou yo. Pou sa ka rive fèt, fòk nou travay san rete non sèlman pou peyi yo ka vin gen lapè, lajistis ak abondans, men pou kominote yo ak moun nan fanmi sa yo ka jwenn lapè, lajistis ak abondans tou. Se sou rasin vyolans lan nou dwe aji.”

- Nelson Mandela, ansyen prezidan Afrikdisid

“Nou pa ka konte kantite fanm ki te riske lavi yo, e ki kontinye ap riske lavi yo pou yo ka rive atire atansyon moun sou pwoblèm vyolans sou fanm ak tifi, epi reklame jistis. Se travay nou pou nou ba yo sipò.”

- Thoraya Ahmed Obaid, Direktris Egzekitiv, Fon Nasyonzini pou Popilasyon (FNUAP) e Sousekretè Jeneral Nasyonzini

“Sekirite kòmanse lè moun santi yo gen dwa pale san danje. Se nou ki pou kreye plis plas e ki pou koute pi byen vwa yo pa tande souvan yo.”

- Mary Robinson, Prezidan, Inisiyativ pou Etik Mondyal, ansyen prezidan peyi Ilann

“Men bòn nouvèl la: kwayans se yon bagay moun aprann, e yo kapab chanje; an verite, yon sosyete p ap janm sispann chanje.”

- Rima Salah, Ansyen Direktris Egzekitiv Adjwen, UNICEF

“Nou dwe bay fanm ak tifi ki sibi gwo boulvès poutèt konfli, oswa ki te oblije pati kite kay yo sipò nou, yo merite sa. Pa gen yon gwoup, oswa yon grenn moun ki ka fè sa pou kont li. Sa mande pou gen jèfò ki fèt nan tèt ansanm.”

- Jan Egeland, ansyen Sousekretè Jeneral pou Zafè Imanite e Kòdonatè Entèkansyon nan Sitiyasyon Ijans

“Li esansyèl pou moun ki ap travay nan domèn lasante, lapolis, sekirite, jij, avoka, moun k ap travay nan domèn imanite ak domèn lapè yo, pou yo jwenn fòmasyon pou yo ka aprann detekte lè vyolans fèt sou fanm, e pou yo ka konn sa pou yo fè nan ka sa yo. Li enpòtan anpil pou tout sektè yo travay ansanm pou fanm yo sispann viv nan kondisyon ki fè yo viktim vyolans e pou sila yo ki chape anba vyolans kapab jwenn sipò.”

- Thoraya Ahmed Obaid, Direktris Egzekitiv, FNUAP e Sousekretè Jeneral Nasyonzini

“Pifò gason pa fè vyolans fizik sou fanm, men pifò ladan yo fè silans sou vyolans lan... se devwa gason sa yo pou yo pale ak lòt gason parèy yo pou mete yo fas a reskonsablite yo. Sa pa sifi pou nou di nou tout reskonsab vyolans ki fèt yo, men pito nou tout gen reskonsablite pou nou fè li sispann.”

- Michael Kaufman, Direktè Entènasyonal, White Ribbon Campaign (Kanpay Riban Blan)

“Sa fè twòp lane depi vwa ak revandikasyon fanm, sitou fanm k ap viv ak VIH/SIDA yo, ap tonbe nan zòrèy moun ki soud. Lemonn pa kapab kontinye fè tankou yo pa wè ankò. Fòk nou jwenn lajan pou nou ka rive bay tout moun swen ak tretman. Fòk nou fini ak lawonte e diskriminasyon ki fè fanm yo pa ka rive jwenn tretman e ki fè yo nan sitiyaasyon pou okipe moun ki malad e ki pral mouri. Fòk nou ba yo posiblite pou yo ka gen yon rèv, pwojè ak vizyon pou lavni.”

- Noeleen Heyzer, ansyen Direktris Egzekitif, UNIFEM

“Moun ki fè zak vyolans sou fanm nan sitiyaasyon konfli ak zam vyole lwa entènasyonal yo. Fòk leta yo mande yo regleman e fòk gen resous pou viktim yo ka chèche jwenn jistis.”

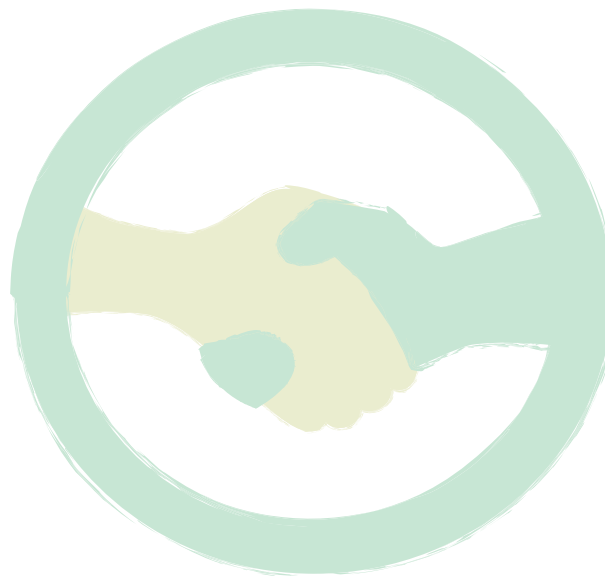
- Carol Bellamy, ansyen Direktè Egzekitif UNICEF

“Peyi devlope yo deja depanse plis pase 200 milya dola nan lagè kont teworis, men nou pa ka jwenn lajan pou nou bay tretman anti-retwoviral pou tout moun nan kontinan Afrik ki bezwen kalite tretman sa a. Sitiyaasyon sa yo se maskarad lemonn modèn nan.”

- Stephen Lewis, ansyen anvwayer espesyal Nasyonziini ann Afrik

“Fòk nou fè yon jan pou tifi yo ki plis an danje pou yo pran enfeksyon genyen tout kapasite, sèvis, ak konfyans nan tèt yo pou yo ka pwoteje tèt yo. Nou bezwen yon bon jan revolisyon nan tout kouch sosyete a ki kapab transfòme relasyon ant fanm ak gason, yon jan pou fanm yo ka vin gen plis kontwòl sou lavi yo, ni nan nivo kò yo, ni nan nivo lajan.”

- Kofi Annan, ansyen Sekretè Jeneral Nasyonziini

“Gen yon bann ak yon pakèt konsekans pou fanm ki sibi vyolans yo, e gen ka kote sa lakòz lanmò yo. Pifò nan yo rete an silans, yo pa rakonte sa ki rive yo, e yo pa chèche jwenn èd poutèt yo pè pou moun pa blame yo epitou pou yo pa sibi plis vyolans akòz yo manke pwoteksyon ak sipò. Gen anpil ka kote, menm si fanm yo vle chèche jwenn reparasyon bò kote lajistis, yo pa kapab: aktyèlman, gen 79 peyi ki pa genyen lwa sou vyolans anndan kay, e gen pipis toujou ki pa genyen bon jan mwayen pou yo fè aplike lwa ki egziste yo. Genyen mwens peyi ki bay sipò konplè nan nivo siko-sosyal, medikal, finansye ak legal pou moun ki chape anba vyolans yo.”

- Peter Piot, Direktè Egzekitif, ONUSIDA e Sousekretè Jeneral Nasyonzi

“Sekirite pa sèlman vle di pa gen danje, menm lè ‘pa gen danje’ vle di yon bon bagay. Sekirite se pran devan, mete sou pye yon espas kote tout moun, fanm kou gason, tout koulè, kit yo omosektyèl kit yo pa sa, kapab viv kòm moun, pou yo kapab devlope kapasite yo, epi rive eksprime tèt yo san limitasyon.”

- Michael Kimmel, Aktivis, Ekriyen

Bay Sipò.
Chèche Jwenn Sipò.
Sipò se
yon bagay ki esansyèl
pou gen chanjman pozitif.

Referans

1. García-Moreno C., Jansen H., Ellsberg M., Heise L. and Watts C. (2005). *WHO multi-country study on women's health and domestic violence against women: Initial results on prevalence, health outcomes and women's responses*. Geneva: World Health Organization, 79. Dokiman orijinal: Coker A.L. et al (2002) Social support protects against the negative effects of partner violence on mental health. *Journal of Women's Health Gender-based Medicine*, 11, 465-476.
2. García-Moreno C., Jansen H., Ellsberg M., Heise L. and Watts C. (2005). *WHO multi-country study on women's health and domestic violence against women: Initial results on prevalence, health outcomes and women's responses*. Geneva: World Health Organization, 188.
3. García-Moreno C., Jansen H., Ellsberg M., Heise L. and Watts C. (2005). *WHO multi-country study on women's health and domestic violence against women: Initial results on prevalence, health outcomes and women's responses*. Geneva: World Health Organization, 190-91.
4. García-Moreno C., Jansen H., Ellsberg M., Heise L. and Watts C. (2005). *WHO multi-country study on women's health and domestic violence against women: Initial results on prevalence, health outcomes and women's responses*. Geneva: World Health Organization, 34-35, 79.
5. Pronyk P., Hargreaves J.R., Kim J.C., Morison L.A., Phelma G., Watts C., Busza J., Porter J.D.H. (2006). Effect of a structural intervention for the prevention of intimate-partner violence and HIV in rural South Africa: A cluster randomised trial. *The Lancet*, 368, 1973-83.
6. Hadjipateras A., Akullu H., Oweru J. de Fatima Dendo M., and Nyenga C. (2006). *Joining Hands: Integrating gender and HIV: Report of ACORD project using Stepping Stones in Angola, Uganda and Tanzania*. Kampala: ACORD/HASAP, 29.
7. Pronyk P., Hargreaves J.R., Kim J.C., Morison L.A., Phelma G., Watts C., Busza J., Porter J.D.H. (2006). Effect of a structural intervention for the prevention of intimate-partner violence and HIV in rural South Africa: A cluster randomised trial. *The Lancet*, 368, 1973-83.
8. KOFIVIV. (2012). *Rapport des appels – Janvier à Décembre*. Port-au-Prince, Haiti: KOFIVIV.
9. Liverpool Care and Treatment Center. *Post-rape care program*. Tire nan dat 1ye desanm 2007 sou <http://www.liverpoolvct.org/postrape.htm>.
10. Gouvènman Ayisyen ak Concertation Nationale contres les violences faites aux femmes (2011). *Plan National 2012-2016 de lutte contre les violences faites aux femmes: Prévention, accueil, prise en charge et accompagnement des femmes et filles victimes de violences spécifiques*. Pétionville: Concertation Nationale.

11. Allen, Caroline F. (2012) *Addressing the Links Between Gender-Based Violence and HIV in the Caribbean: Summary of Research and Recommended Actions*. Bridgetown, Barbados: United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women (UN Women) Multi-Country Office for the Caribbean.
12. World Health Organization. (2002). *World report on violence and health*. Geneva: WHO. Tire nan dat 1ye desanm 2007 sou <http://whqlibdoc.who.int/hq/2002/9241545615.pdf>, 96.
13. García-Moreno C., Jansen H., Ellsberg M., Heise L. and Watts C. (2005). *WHO multi-country study on women's health and domestic violence against women: Initial results on prevalence, health outcomes and women's responses*. Geneva: World Health Organization, 75.
14. Bott S., Guedes A., Goodwin M., and Adams MendozJ. (2012). *Violence against women in Latin America and the Caribbean: A comparative analysis of population-based data from 12 countries*. Washington, DC: PAHO, CDC, MEASURE DHS, and ICF International, 60, 62 & 63.
15. Moffett H. (2001). *Entering the Labyrinth: Coming to grips with gender war zones - the case of South Africa: Working paper No. 5 on men's roles and responsibilities in ending gender-based violence*. United Nations International Research and Training Institute for the Advancement of Women. Tire nan dat 2 desanm 2007 sou <http://www.un-instraw.org/en/docs/mensroles/Moffett.pdf>, 4.
16. U.S. Government Overseas Security Advisory Council. (2013). *Haiti 2013 Crime and Safety Report*. Washington, DC: OSAC. Tire nan dat 20 Novanm 2013 sou <https://www.osac.gov/pages/ContentReportDetails.aspx?cid=14000>.
17. Amnesty International. (2011). *Haiti: Sexual violence against women increasing*. Tire nan dat 20 Novanm 2013 sou <http://www.amnesty.org/en/news-and-updates/report/haïti-sexual-violence-against-women-increasing-2011-01-06>.
18. Immigration and Refugee Board of Canada. (2013). *Haiti: Domestic violence, especially in rural areas; protection and services available for victims*. Tire nan dat 20 Novanm 2013 sou <http://www.refworld.org/docid/51dd24534.html>.
19. Maman S. and Medley A. (2004). *Gender dimensions of HIV status disclosure to sexual partners: Rates, barriers and outcomes: A review paper*. Geneva: World Health Organization, 19.
20. Maman S. and Medley A. (2004). *Gender dimensions of HIV status disclosure to sexual partners: Rates, barriers and outcomes: A review paper*. Geneva: World Health Organization, 3.
21. Maman S. and Medley A. (2004). *Gender dimensions of HIV status disclosure to sexual partners: Rates, barriers and outcomes: A review paper*. Geneva: World Health Organization, 19.
22. Maman S. and Medley A. (2004). *Gender dimensions of HIV status disclosure to sexual partners: Rates, barriers and outcomes: A review paper*. Geneva: World Health Organization, 12.
23. Haiti 2012 DHS. *HIV/AIDS Survey Indicators Database*. Tire nan dat 20 Novanm 2013 sou http://hivdata.measuredhs.com/data/start.cfm?survey_type_id=&survey_pop_based=&userid=108759&usertabid=298471&action=on&rgrnflag=1&CFID=21470306&CFTOKEN=42567845&_#surveys.
24. Maman S. and Medley A. (2004). *Gender dimensions of HIV status disclosure to sexual partners: Rates, barriers and outcomes: A review paper*. Geneva: World Health Organization, 9.
25. UNAIDS, UNFPA & UNIFEM (2004). *Women and HIV/AIDS: Confronting the crisis*. Geneva: UNAIDS and New York: UNFPA and UNIFEM, 17. Dokiman orijinal: from Stover J., Walker N., Garnett G.P., Salomon J.A., Stanecki K.A., Ghys P.D., Grassly N.C., Anderson R.M., Schwartlander B. (2002) Can we reverse the HIV/AIDS pandemic with an expanded response? *The Lancet*, 360.
26. Koenig S., Ivers LC., Pace S., Leandre F., Grandpierre R., Mukherjee J., Farmer PE., and Pape JW. (2010). *Successes and challenges of HIV treatment programs in Haiti: aftermath of the earthquake*. PMC. Tire nan dat 20 Novanm 2013 sou <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3011860/>.
27. UNAIDS, UNFPA & UNIFEM. (2004). *Women and HIV/AIDS: Confronting the crisis*. Geneva: UNAIDS and New York: UNFPA and UNIFEM, 11. Dokiman orijinal: Global HIV Prevention Working Group (2003). Access to HIV prevention: Closing the gap.
28. UNAIDS (2009). HIV/AIDS Estimates.
29. UNICEF. (2007-2011). *At a glance: Haiti Statistics*. UNICEF. Tire nan dat 30 Janvyè 2014 sou http://www.unicef.org/infobycountry/haiti_statistics.html
30. Koenig S., Ivers LC., Pace S., Leandre F., Grandpierre R., Mukherjee J., Farmer PE., and Pape JW. (2010). *Successes and challenges of HIV treatment programs in Haiti: aftermath of the earthquake*. PMC. Tire nan dat 20 Novanm 2013 sou <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3011860>